

προσόδου, δὲν ἥθελον ὠφεληθῆ περισσότερον καὶ ἀνείγοντα μέσα, ὅποια εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχωσιν. Οἱ ἔρεζης μῦθος γρηγορεύει πρὸς διασάφησιν τούτου.—

Συνελήνοτες ποτὲ εἰς Ἀθήνας οἱ ἑπτὰ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος, συνεζήτουν μίαν τῶν ἡμερῶν ποιῶν ἀπὸ τὰ θαύματα τῆς Δημιουργίας εἴναι τὸ μεγαλύτερον. Εἰς ἓξ αὐτῶν, ὁ περινούστατος, ἐπρότεινε τὸ ὑπό τινων ἀστρονόμων δοξαζόμενον περὶ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ὅτι δῆλαδὴ ἔκαστος εἴναι ἥλιος, ἔχων πλανήτας στρεφομένους περὶ ἑαυτὸν, καὶ βρύων ἀπὸ φυτὰ καὶ ζῶα, ὡς ή γῆ αὐτη. Οἱ διαλογισμὸς οὗτος ἐθέρμανε τὰς φαντασίας των, καὶ συνεργώντας νὰ ἴκετεύσωσι τὸν Δία νὰ μεταβιβάσῃ αὐτοὺς τούλαχιστον εἰς τὴν σελήνην, καὶ νὰ τοὺς ἀφήσῃ ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας, ὥστε νὰ ἰδωσι τὰ θαύματα τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέψαντες νὰ τὰ διηγηθῶσιν. Οἱ Ζεὺς συγκατένευσε, καὶ διέταξε τοὺς ἑπτὰ σοφοὺς νὰ συναθροισθῶσιν ἐφ' ὑψηλοῦ τινὸς ὄρους, ὅπου νέφος ἥθελεν εἶσθαι ἔπειμον νὰ μετακομίσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ποθουμένην χώραν. Εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην ἀσμένως ὑπέκουοσαν, συμπαραλαβόντες καὶ τινας ἐκλεκτοὺς συνοδοιπόρους, ὡς βοηθούς εἰς τὸ περιγράφειν καὶ εἰκονίζειν πᾶν ὅτι κανονοφανές καὶ περιέργον ἥθελε τοὺς τύχειν. Ἐπὶ τέλους ἔφθασαν εἰς τὴν σελήνην, καὶ ἐνρήκαν ἐκεῖ παλάτιον, ἄριστα πρὸς ὑποδογήν αὐτῶν παρεκευασμένον. Τὴν ἐπαύριον, ὄντες κεκοπιστημένοι ἀπὸ τὴν ὄδυπορίαν, ἡσύχασαν εἰς τὸν οἶκον ἔως τὸ μεσημέριον, καὶ ἦν ὡραν προσκληθέντες εἰς γεῦμα τρυφηλότατον, εὐράχνησαν τοσοῦτον, ὥστε ἡ περιέργεια των ἀρκετὰ ἐσέσθη.

Τὴν ἡμέραν ταύτην εἶδον μόνον διὰ τῶν παρεκκλήσων τὸν τερπνότατον ἐκεῖνον τόπον, κεκαλλωπισμένον μὲ τὰ ὄφαις-τατὰ ἄνθη, καὶ ἱκουσαν τὸ κελάδημα μελῳδικωτάτων πτυχῶν μέργοι τῆς ἐσπέρας. Τὴν ἐπιοῦσαν ἐσκαύψισαν πολλὰ πρῶτη, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀρχίσωσι τὰς παρατηρήσεις των ἀλλα τινες θελκτικώταται νεάνιδες τῆς σελήνης, ἐλίουσαι εἰς ἐπίσκεψιν, συνεδούλευσαν αὐτοὺς νὰ ἀναλκωσιν ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ τοὺς κόπους τοῦ ταξεδίου, πρὶν ἐκτεθῶσιν εἰς τὸ ἐπίπονον ἔργον τῆς νέας περιπήσεως.

Η ποικιλή καὶ πολύσιφος τράπεζα, οἱ πολυτελεῖς οῖνοι, καὶ τὰ καλλη τῶν παρθένων, ἐκλόνησαν τὴν ἀπόφασιν τῶν ζένων τούτων. Εἰσήγητη δὲ καὶ συμφωνία μουσικῆς, καὶ νέας ἥρχισαν νὰ τραγῳδῶσι, καὶ τὰ πάντα μετετράπησαν εἰς χαράν. ὥστε ὀλόκληρος ή ἡμέρα αὕτη ἐδικτυώθη ἐν εὐθυμίᾳ, ἀστοῦ, τινὲς τῶν γειτόνων, ὑπὸ ζηλοτυπίας κινούμενοι, ὕρμησαν εἰς τὸν οἶκον μὲ γυμνωμένας ἥριμφαίας. Οἱ ἐν τῇ συντροφίᾳ πρεσβύτεροι κακηισύχοσαν τοὺς νεωτέρους, ὑποσχεθέντες νὰ ἐνάξωσι τοὺς ταρχυποίους εἰς τὸ δικαστήριον εὐθὺς τὴν ἐπιοῦσαν. Τοῦτο ἐπράξαν τῷντι, καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ἔγινεν ἡ δίκη: αἱ κατηγορίαι δ' ἐξ ἐνὸς μέρους, αἱ δικηγορίαι καὶ ἀπολογίαι

ἐκ τοῦ ἄλλου, καὶ ἡ ἀπόφασις αὐτὴ, ἐξώδευσαν δῆλη τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐτελείσθην ἡ παρὰ τοῦ Διὸς τεθεῖσα προθεσμία. Έξ ἀνάρχης λοιπὸν ἐπανῆγθον οἱ ἑπτὰ ἥροις εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου συνέβησε πλήθος πέριξ αὐτῶν ν' ἀκούσῃ περιγραφόμενα τὰ θαύματα τῆς σελήνης: ἀλλὰ δὲν ἡδύναντο τίποτε ἀλλο νὰ τοὺς εἴπωσιν, (ἐπειδὴ τίποτε ἀλλο δὲν ἔγνωρίζον), εἰμὶ δὲ τὴν γῆν, συμμεμιγμένη μὲ ἄνθη, καὶ δὲ τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν ἐπὶ τῶν δένδρων ἀλλ' ὅποια ἄνθη εἶδον, ἡ διόπια πτηνὰ ἤκουσαν, ἡγάνουσιν ὅλως διόλους ὅμεν καὶ τὰ μέγιστα περιεφρονήθησαν.

Ἄν ἐφαρμόσωμεν τὸν μῦθον τοῦτον εἰς τοὺς προειρημένους, θέλομεν παρατηρήσειν ἴκανην ὄμοιότητα. Αἱ τρεῖς ἡμέραι τοῦ μύθου δηλοῦσι τὰς τρεῖς ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου.

Πρῶτον, τὴν Νεότητα, καθ' ἣν, ἀσθενεῖς ὅντες, δὲν βλέπομεν τὰ ἔργα τοῦ Δημιουργοῦ. Όλος ὁ καιρὸς αὐτὸς δαπανᾶται εἰς δικηρίαν, τρυφὴν, καὶ διασκέδασιν.

Δεύτερον, τὴν Ἀκμὴν, καθ' ἣν οἱ ἀνθρώποιοι ἀποκαθίστανται εἰς τὸν κόσμον, νυμφεύονται, ἀνατρέφουσι τέκνα, χρηματίζονται, ὑπανδρεύουσι τὰς θυγατέρας των, καὶ οἰκονομοῦσι τοὺς υἱούς των.

Τρίτον, τὸ Γῆρας, καθ' δ', ἥδη πλουτήσαντες, περιπλέκονται εἰς ἔριδας καὶ δίκας, ἀφορώσας τὴν ἴδιοκτησίαν των.—Οὔτω πως συμβαίνει πολλάκις, καὶ οἱ ἀνθρώποι δὲν εύρισκουσι καιρὸν νὰ συλλογισθῶσι καὶ πρὸς τὶ ἐπλάσθησαν, καὶ διατί ἥλιον εἰς τὸν κόσμον.

ΙΔΙΟΝ τοῦ ἀνδρὸς εἴναι νὰ κυβερνᾷ καὶ ὑπερασπίζεται τὴν κοινωνίαν· τῆς δὲ γυναικὸς νὰ διαχύνῃ ἐν αὐτῇ ἀρετὴν, φιλοστοργίαν, καὶ προστήπται· μαλακόνουσα δὲ καὶ ἐξευγενίζουσα τὸ ἄλλο φύλον, προσήγει τὰ ἴδια τὰ συμφέροντα. Οἱ ἀνὴρ εἴναι τόσον τραχὺς, ὥστε σπανίως ἀπονέμει τὸ δίκαιον εἰς δσους μόνον ἀγαπᾶ, χωρὶς καὶ νὰ τοὺς σέβεται· συγγρόνως τόσον δυνατὸς, ὥστε δυσκόλως πειθεται εἰς δσους μόνον σέβεται, χωρὶς καὶ νὰ τοὺς ἀγαπᾶ. Ἡ γυνὴ ἀποκτᾷ τὸ κράτος αὐτῆς, ὅχι μόνον δικαιούσης αἰσθημα εἰς τὸν ἀνδρα ἐμπνέουσα, ἀλλὰ καὶ διαχύνουσα εἰς τὸν βίον χάριν, ἐξευγενισμὸν, τρυφερότητα, καὶ καθαρότητα.

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Λόγου τοῦ Ν. Βάμβα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου Θώμανος γενομένην Ἔσορτὴν τῶν τριῶν Ιεραρχῶν.

ΤΥΜΕΙΣ ΕΣΤΕ ΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

ΔΥΟ εἶναι, ἀδελφοί μου, τὰ μέσα, διὰ τῶν ὅποιων οἱ εἱροὶ Ἀπόστολοι διέδοσαν εἰς τὸν κόσμον τοῦτο τὸ

φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, διδασκαλία καὶ ἔργα. Καὶ τῶν δύο τούτων αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Διδάσκαλος ἔδωκεν ἑαυτὸν παράδειγμα. Δὲν περιώρισε τὴν Θείαν αὐτοῦ ἐνανθρώπησιν εἰς τὸ νὰ ἔξαλεψῃ διὰ τοῦ πναγίου αἵματος αὐτοῦ τὴν παράβασιν τοῦ προπάτορος τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ συνδιαλλάξῃ τὸν παραβάτην ἀνθρώπον μὲ τὸν Πλάστην αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ δόλον τὸν χρόνον τῆς ἐν τῷ κόφμῳ τούτῳ σωματικῆς παρουσίας αὐτοῦ ἔδιδασκεν, εὐηργέτει, καὶ ἦτο παντοτεινὸν παράδειγμα πάσης ἀρετῆς καὶ ἀγιότητος. Ἐδίδασκε τὴν μόνην ἀληθινὴν πίστιν καὶ λατρείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν πλέον καθαρὰν καὶ ὑψηλὴν ἡθικὴν, τὴν πρέπουσαν εἰς λογικὸν πλάσμα, ἔγηγορασμένον καὶ λελουμένον ἀπὸ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς πλάνης μὲ τὸ αἷμα τῆς Καινῆς Διαθήκης τὸ ἐκχυθὲν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, διηρημήνεις τὰς Γραφὰς, περιήρχετο κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Εὐηργέτει ἐνταυτῷ, ἀγαθοποιῶν, παρηγορῶν, συγχωρῶν, καὶ διὰ τῆς Θεϊκῆς αὐτοῦ δυνάμεως νεκροὺς ἀνιστῶν, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον φυχικὴν καὶ σωματικὴν. “Διηλθεν εὐεργετῶν καὶ ἴώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ Διαβόλου.” (Πράξ. Ἀποστ. 1, 38). “Καὶ περιήγην δῆλην τὴν Γαλιλαίαν, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μολακίαν ἐν τῷ λαῷ.” (Ματθ. 8, 23). Περὶ δὲ τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ, οὐδεὶς οὐδὲ ἔξ αὐτῶν τῶν τετυφλωμένων καὶ ἀπονεονημένων δούλων τῆς ἀμαρτίας, οἵτινες ἔζητον πάντοτε πρόφασιν τινὰ κατ’ αὐτοῦ, οὐδεὶς ἡδυνήθη ποτὲ νὰ ἐλέγῃ αὐτὸν περὶ ἀμαρτίας: “Τίς ἔξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἀμαρτίας;” (Ιω. η. 46). Διότι ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.

Τοιοῦτον λοιπὸν ἡθικῆς ἀγιότητος παράδειγμα ἔχοντες οἱ Ἱεροὶ Ἀπόστολοι αὐτὸν τὸν Κύριον καὶ Διδάσκαλον, καὶ λαβόντες παρ’ αὐτοῦ Θείαν δύναμιν καὶ χάριν, ἔζηλθον εἰς τὸ κήρυγμα, κατ’ ἀρχὰς μὲν ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, μετ’ ὀλίγον δὲ, δῆλην τὴν οἰκουμένην διαμερισθέντες. Ὁ Πέτρος λαμβάνει Πόντον, Γαλατίαν, καὶ τὰ περιή τούτων μέρη· ὁ Ἀνδρέας, Σκυδίαν, καὶ Σογδιανά· ὁ Ἰωάννης, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· ὁ Φίλιππος, Ἀμενίαν, Μηδίαν, καὶ Κολχίδα· ὁ Βαρθολομαῖος, τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν· ὁ Ματθαῖος, Χαλδαίαν, Περσίαν, καὶ Παρθίαν· ὁ Θωμᾶς, Υρκανίαν, Βαχτρίαν, καὶ Ἰνδίαν· Ἰούδας ὁ ἀδελφὸς Ἰακώβου, Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν· Σίρων ὁ Κανανίτης, Αἴγυπτον, Κυρήνην, Λυβίην, καὶ Μαυροτανίαν· ὁ Ματθίας, Καππαδοκίαν, καὶ Κολχίδα· ὁ δὲ Ἰάκωβος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰούδα, μένει ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ· καὶ ὁ Παῦλος, ὁ πρότερον διώκτης τοῦ Εὐαγγελίου, ἀναδέχεται τὴν διδασκαλίαν πάντων τῶν ἔθνων. Οὗτοι ἔζηλθον εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, οὐκ ἔχοντες οὔτε χρυσὸν, οὔτε ἄργυρον, οὔτε χαλκὸν, εἰς τὰς ξύνας αὐτῶν, οὔτε πήραν,

οὔτε δύο χιτῶνας, οὔτε ὑποδήματα, οὔτε ῥάβδον (Ματθ. 1, 9), ἀλλ’ οἱ πιστεύοντες ἔμελλον νὰ ὑποδέχωνται αὐτούς· καὶ ὅπου δὲν εἶρισκον ὑποδοχὴν, δὲν ἔζητον αὐτὴν μὲ δέσποιν, η̄ κολακείαν, ἀλλ’ ἔξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἔκεινης η̄ πόλεως, ἔζετίνασσον καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν ἔζηλθον προπληροφορημένοι μάλιστα παρὰ τοῦ Κυρίου δσα ἔμελλον νὰ πάθωσιν ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος τῆς ἀληθείας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἐν μέσω τῶν ἔθνων: “Παραδόσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς. Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἐνεκεν ἔμοι ... Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομα μου” (Ματθ. 6, 17 καὶ ἔζης). “Ολος ὁ κόσμος ἡτο βεβυθισμένος εἰς σκότος, εἰς πλάνην, καὶ ἡθικὴν διαφοράν. Τερατώδης πολυθεῖα ἡτο πανταχοῦ ἔξηπλωμένη. Καὶ ἀν ἐστάθησαν τινὲς φιλόσοφοι, οἵτινες διὰ τῆς θεωρίας τῶν κτισμάτων ὑψώθησαν εἰς τὴν ἰδέαν ἐνὸς Θεοῦ, καὶ αὐτὴν ἡτον ἀτελεστάτη, καὶ εἰς δίλγους τινὰς περιωρισμένη. Οι ἀναρίθμητοι ναοὶ τῶν φευδῶν καὶ αἰσχρῶν θεοτήτων, τὰ εἰδωλα, τὰ μαντεῖα, καὶ ἄλλα μυρία τῆς πεπλανημένης φαντασίας τῶν ἀνθρώπων ἀλλόκοτα πλάσματα, ἐνῶ τὰ μὲν ἔξ αὐτῶν ἔκολάκευον καὶ ἔτρεφον τὰ διεφθαρμένα πάθη, τὰ δὲ κατεκράτουν δεδουλωμένας τὰς ψυχὰς μὲ ἀλόγους φόβους καὶ ἐλπίδας, ὅλα οἵσαν ἐνταυτῷ καὶ ὅργανα δυνάμεως, πλούτου, καὶ ἀνύπευθύνου ἐκπληρώσεως παθῶν καὶ ὀρέξεων εἰς πολυαριθμούς τάξεις ἀνθρώπων. Καὶ αὐτὸ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος, ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ μόνον εἰς τὸ ὄποιον ἔγινεν ἡ πρώτη ἀποκάλυψις, καὶ ἐδόθησαν θεῖοι νόμοι καὶ θεία τις λατρεία, καὶ ἐκ τοῦ ὄποιου ἐγεννήθη ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, καὶ αὐτὸν ὅλως διεφθαρμένον. Οὕτω λοιπὸν δώδεκα ἄποροι, πάσης ἀνθρωπίνης δυνάμεως στερημένοι, ἔζηλθον νὰ κηρύξωσιν εἰς τοιοῦτον κόσμον ἀληθείας ἀγνώστους, ἐναντίας, οὐχὶ εἰς τὴν ὑγιαίνουσαν λογικότητα, οὐχὶ εἰς τὰς ἀδιαφορίους ἀρχὰς τῆς ἡθικῆς, οὐχὶ εἰς τὴν παρούσαν καὶ μέλουσαν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ’ ἐναντίας εἰς τὰς πλέον ἴσχυρὰς καὶ καθιερωμένας προλήψεις τοῦ κόσμου, ἐναντίας εἰς τὰ πλέον ἴσχυρὰ πάθη διεφθαρμένων καρδιῶν, ἐναντίας εἰς τὰ συμφέροντα καὶ αὐτῶν τῶν τότε δυναστευόντων ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐδίδασκον μ’ ὅλα ταῦτα θαρράλεως τὴν Εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν, καθὼς παρέλαβον αὐτὴν, καὶ προστάχθησαν παρὰ τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου καὶ Διδάσκαλου αὐτῶν. “Πορέυθεντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υιοῦ, καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτούς τηρεῖν πάντα δσα ἐνετειλάμην ὑμῖν.” Δὲν ἐφόβισαν αὐτοὺς ὅτε ἀπειλαὶ, οὔτε διωγμοὶ, οὔτε φυλακισμοὶ, οὔτε ἀλλο οὐδὲν μέσον ἀνθρωπίνης δυνάμεως, οὐδὲ αὐτὸς ὁ θάνατος. Ἐβεβαίουν δὲ τὴν ἀλήθειαν τῆς διδασκαλίας, δτε ἡτο χρεία, καὶ διὰ τῆς θείας δυνάμεως, η̄τις ἐδόθη εἰς αὐτοὺς, οὐχὶ ὅμως καθὼς

ποτὲ εἰς τὸν Μωϋσῆν, διὰ νὰ ἀναγκάσῃ ἔνα Φαραὼ, ἀπειθῆ καὶ ἀλαζόνα καταφρονητὴν τοῦ Θεοῦ τῶν δυνάμεων, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀγαθοποιῶσι τοὺς πεπλανημένους, συγχρόνως διδάσκοντες αὐτούς. Ἐκεῖ ὁ Θεὸς διὰ νὰ ἔλευθερώσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς δουλείας τῶν Αἰγυπτίων, ἀποστέλλει τὸν θεράποντα αὐτοῦ Μωϋσῆν νὰ ἔκητησῃ ἀπὸ τὸν Φαραὼ ἡ ἀφήση τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἔξελθωσι διὰ νὰ ἐορτάσωσιν εἰς τὴν ἔρημον. “Τάδε λέγει Κύριος, Ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα ἐορτάσωσι μοι ἐν τῇ ἔρημῷ.” ἐκεῖνος δὲ ὑπερηφάνως καὶ καταφρονητικῶς ἀποκρίνεται, “Τίς ἐστι Κύριος, οὗ εἰσακούσομαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ὅστε ἔξαποστεῖλαι τοὺς νιοὺς Ἰσραὴλ; Οὐκ οἶδα τὸν Κύριον, καὶ τὸν Ἰσραὴλ οὐκ ἔξαποστελῶ.” Μετά τοὺς λόγους τούτους, καταβαρύνει ἔτι μᾶλλον καὶ καταπιέζει τὸν λαόν· καὶ δοκιμάζεις τὴν πρώτην ποινὴν τῆς θείας δικαιοσύνης, ἀντὶ νὰ ταπεινωθῇ καὶ νὰ ὑπακούσῃ, ἔτι σκληρότερος τὴν καρδίαν γίνεται. Ἐκεῖ λοιπὸν δικαίως ἐδόθη εἰς τὸν Μωϋσῆν δύναμις Θεοῦ τιμωρητικῆς. Ἐδῶ δῆμως ἔξαποστέλλονται οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νὰ κηρύξωσιν εἰς τὸν κόσμον τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας· νὰ κηρύξωσι Θεὸν ἑλέους καὶ οἰκτιρμῶν, Θεάνθρωπον παθόντα διὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀπειρον ἀγάπην πρὸς τὸν ἄνθρωπον. “Οθεν, βεβαιωμένοι εἰς τὴν ὑπαρξίαν καὶ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως, καὶ πλήρεις ὄντες φιλανθρωπίας, ητις ἐπίγαζεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἐκήρυττον, ἐδίδασκον, ἔπειθον, μεταχειριζόμενοι τὴν θείαν δύναμιν εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν, ἐπικαλούμενοι πάντοτε τὴν θείαν χάριν εἰς τὰς καρδίας τῶν διδασκομένων, καὶ προσφέροντες ἑαυτοὺς καθημερινὸν παράδειγμα ἀγάπης ἀνυποκρίτου, συμπαθείας, ὑπομονῆς, ταπεινώσεως, πραστήτος, καὶ πάσης ἄλλης ἀρετῆς. Μὲ τοιοῦτον τρόπον διδασκαλίας, συνεργούσης τῆς θείας χάριτος, τὸ φῶς διεδίδετο ταχέως, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οἵξανε, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστεύοντων, ὅστε εἰς ὅλην τὴν συνεκροτήθησαν ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην. Ἀπόδειξις λαμπροτάτη καὶ τῆς ἀληθείας τοῦ κηρύγματος, καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας.

Μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηκολούθουν νὰ διαδίδωσιν εἰς τὸν κόσμον τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ οἱ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων, μεταξὺ τῶν ὅποιων διαπρέπουσιν ὡς φωστῆρες οἱ σήμερον ἐορταζόμενοι τρεῖς ιεράρχαι. Περὶ τῆς ὁξίας τούτων τινὲς μὲν εἰς τὴν ἐνδεκάτην ἐκατονταετηρίδα, καίτοι ἄνδρες εὔσεβεῖς, ἐκτραπέντες ἀπὸ τὸ ἐνωτικὸν καὶ ἀμεριστὸν πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας, ἐφιλονείκουν, οἱ μὲν ἀποδίδοντες τὰ πρωτεῖα εἰς τὸν Βασίλειον, οἱ δὲ εἰς τὸν Χρυσόστομον, οἱ δὲ εἰς τὸν Γρηγόριον, διεν καὶ ἐλέγοντο οἱ μὲν Βασιλεῖται, οἱ δὲ Χρυσόστομοῦται, οἱ δὲ Γρηγορῖται· καθὼς ἐπὶ τῶν Ἀποστόλων οἱ Κορίνθιοι διαιρεθέντες, ἐλεγον ἐκαστος, Ἐγὼ μέν εἴμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλὼ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ.

‘Αλλ’ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἐν πνεῦμα συνάψασα αὐτοὺς, καθὼς καὶ ἡσαν τῇ ἀληθείᾳ, ἀπονέμει καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τὴν αὐτὴν τιμὴν διὰ τῆς αὐτῆς ἐορτῆς. Πλὴν τίς ἡθελε δυνηθῆ καὶ διὰ λόγου νὰ ἔξυμνηση τὰς ἀρετὰς, τοὺς ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀγῶνας, καὶ τὴν σοφίαν αὐτῶν; Οὐδὲ περὶ ἐνὸς, ἐὰν αὐτὸν μόνον ἐλάμβανεν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου, δὲν ἡθελε δυνηθῆ νὰ ὀμιλήσῃ κατ' ἀξιαν. Καὶ οἱ τρεῖς ἡσαν ὅμοτροποι τῶν Ἀποστόλων· καὶ οἱ τρεῖς ἡσαν ὅμνες, ἄσκοντο κήρυκες καὶ διδάσκαλοι· καὶ οἱ τρεῖς γενναῖοι ἀθληταὶ τῆς ὁρθοδοξίας· καὶ οἱ τρεῖς πλήρεις θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης σοφίας. Τοσοῦτος καὶ τοιοῦτος ἡτον ὁ ἔνθησις αὐτῶν διὰ τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν ἡδικὴν μόρφωσιν τῶν Χριστιανῶν, ὥστε δὲν ἥρκεσεν, ὅτι καθ' ἡμέραν ἐδίδασκον, συνεβούλευον, καὶ ἐκυβέρνον τὰς συμβαίνουσας καθ' ἐκάστην, ὡς ἡτον ἀκόλουθον, πολυειδεῖς ὑποθέσεις, ἀλλὰ καὶ ἔξαιτίους ἀγῶνας κατέβαλον εἰς τὸ νὰ συγγράψωσι πολύτομα συγγράμματα, ἐρμηνεύοντες τὰς Γραφὰς, ἀναιροῦντες τὰ σοφίσματα τῶν ἐναντίων, στηρίζοντες τὰ ιερὰ δόγματα, ἐξελέγχοντες τὴν κακίαν, προτρέποντες εἰς τὴν ἀρετὴν, διὰ νὰ μένωσι καὶ εἰς τὰς μετὰ ταῦτα γενεὰς ἀνεξάντητος πηγὴ διδασκαλίας. Καὶ ἀλλοτε μὲν ἐδείχθη πολλάκις φανερὰ ἡ ἔνθους προστασία, τὴν ὅποιαν ὁ Ἰησοῦς ἔτι ὡν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπεσχέθη ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, λέγων, Καὶ πύλαι ἀδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς· οὐχὶ δὲ ὀλιγώτερον, ἀδελφοί μου, εἰς τὴν τετάρτην ἐκείνην ἐκατονταετηρίδα. Ποίος τώντι δὲν ἡθελεν ὅμολογήσειν, ὅτι ἡτο προστασία Θεοῦ νὰ γεννηθῶσιν οἱ τρεῖς οὗτοι ιεράρχαι, ὅτε ὁ Ἀρειανισμὸς καὶ ἡ ἔτι σωζομένη πολυθεΐα ἐπολέμουν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ὁ μὲν ἔχων ὅπαδὸν καὶ προστάτην ἐνθερμον τούτον τὸν αὐτοκράτορα Οὐάλεντα, ὁ δὲ πολυθεΐα τὸν μανιώδη ἐκεῖνον Ιουλιανὸν, ὅστις ἤνοιξε μὲν τοὺς ναοὺς τῆς πολυθεΐας, ἐπρόσφερε δὲ Σοσίας εἰς τὰ εἰδῶλα, ἐμπόδισε δὲ εἰς τοὺς λατρευτὰς τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὴν τὴν ἀνάγγωσιν τῶν ιερῶν Γραφῶν; Πόση σοφία καὶ σταθερότης δὲν ἐχρειάζετο διὰ νὰ ματαιώσῃ, συνεργεία τῆς θείας δυνάμεως, τὰς ἐνέδρας, καὶ νὰ ἀνατρέψῃ τὰς φάλαγγας τοιούτων πολεμίων; Καὶ πύλαι ἀδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς· ἐπληρώθη καὶ ἐνταῦθα λαμπρῶς ἡ ἐπαγγελία αὕτη τοῦ Κυρίου· ἀντὶ νὰ ἐλαττωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν, ἐπληθύνετο μάλιστα· οἱ δὲ προστάται τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀσεβείας κακοὶ κακῶς ἀπωλέσθησαν. Τοιοῦτοι συντόμως ἐστάθησαν οἱ σήμερον ἐορταζόμενοι τρεῖς ιεράρχαι· διὸ, ἐνῷ δοξάζονται ἐν τῷ οὐρανῷ, ὑμνοῦνται καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς μιμηταὶ κατὰ διαδοχὴν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ θεμελιωτοῦ τῆς Ἐκκλησίας γενόμενοι. *Ἀν λοιπὸν ἡ διδασκαλία καὶ τὰ ἔργα ὑπηρέτησαν τοσοῦτον καὶ συνέτρεξαν εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελικοῦ φωτὸς, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔξαρθουθῇ πάντοτε ἡ διάδοσις αὐτοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.